

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-1-17 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 07-37/383-144
Karar Tarihi : 3.5.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, Rifki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER: Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Mert KARAMUSTAFAOĞLU,
Harun GÜNDÜZ

C. ŞİKAYET EDEN : - Ayhangaz Tic. San. Ltd.

Şenlik Mh. Baykara Sk. No:4/D - Ankara

20

- Manisa Tüpgazcılar Derneği

Nişancıpaşa Mh. Seyfettin Bey Cd. No:46/B - Manisa

- Manisa Ticaret ve Sanayi Odası Meslek Komitesi

Gaziosmanpaşa Cd. No.51 45020 - Manisa

- Manisa Tüpcüler Yapı Kooperatifi

Nişancıpaşa Mh. Seyfettin Bey Cd. No:46/B - Manisa

- Gümüşsoy Day. Tük. Mall. Paz. Taah. San ve Tic. Ltd. Şti.

Hamidiye Mah. 757. Sk. No:8/A - Aksaray

- Ümit Ticaret

Vehbibey Cad. Merkez Karakol Üzeri No:40 - Aksaray

30

- Kabakçılar Ticaret

Kılıçaslan Mah. Atatürk Bulvarı No:106 - Aksaray

- Tarkan Özmen

Eski Sanayi Cad. No:8 - Aksaray

- Kale Ticaret

Kurşunlu Cami Arkası Alibaba Apt. No: 6/C - Aksaray

- Aysaray Akaryakıt LPG Gıda İnş. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.

M. Çelebi Mah. Fabrika Cad. 600. Sk. No: 5/B -Aksaray

- Yılmaz Tüpgaz LPG İnş. Akaryakıt Nak. San. Tic. Ltd. Şti.

Taşpazar Mah. Eski Sanayi Cad. Eski Terminal İçi

40

No:2 - Aksaray

- Altınsoylar Tur. Tic. ve San. Ltd. Şti.

Muhsin Çelebi Cd. Birgül Apt. No:1 Kat:1 - Aksaray

- Yüksel Ticaret

Taşpazar Mh. 868. Sk. No:6/A - Aksaray

- Adem Öztekin

Ertuğrul Mah. Fethiye Sk. No:16 - Tekirdağ

- 50 - Öge Otomotiv ve Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş.
Hüseyin Pehlivan Cad. No: 20 - Tekirdağ
- Güngör Ticaret
Eski Cami Mah. Metin Oktay Sk. No: 48/7 - Tekirdağ
- Acar Ticaret
Aydoğdu Mah. Raziye Hatun Sk. No:12 - Tekirdağ
- Say-Taş Gaz Yakıt Gıda İnş. Nak. Demir Oto. ve Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
100. Yıl Sanayi Sitesi 9 Ada Ek-1 No:2 - Tekirdağ
- Yörükoğlu Tarım Ürünleri Hayv. Et Mamül. İth. İhr. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Gündoğdu Mah. Çiftlikönü Cad. No:55 - Tekirdağ
- 60 - Genç Enerji LPG Dayanımlı Tüketim Mal. Gıda ve Meşrubat Paz. Tic. Ltd. Şti.
Çınarlı Mah. Şehir Osman Cad. No:103 - Tekirdağ
- Kuyucuklu LPG Tarım ve Bilgisayar Hizm. San. Tic. Ltd. Şti.
Hükümet Cad. No:247 - Tekirdağ
- Kırat Market Gaz Yakıt Demir San. Tic. ve Nak. Ltd. Şti.
100. Yıl Sanayi Sitesi 6. Blok No:12 Tekirdağ
- Gönültaşlar İnş. Taah. ve Pet. Ür. Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Muratlı Cad. No:78/C Tekirdağ

D. HAKKINDA İNCELEME

- 70 **YAPILANLAR** : - Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2 80020
Azapkapı/İstanbul
- Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2 80020
Azapkapı/İstanbul

80 **E. DOSYA KONUSU: Demirören Grubu bünyesinde yer alan Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş. ile Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 12 kg'lık ev tüpünü düşük fiyata sattıkları ve anılan durumun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırı olduğu iddiası.**

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Kurum kayıtlarına intikal eden başvurularda, Demirören Grubu bünyesinde yer alan Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş. (Milangaz) ile Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin (Likidgaz) Türkiye'nin çeşitli illerinde (Manisa, Aksaray, Tekirdağ, Ankara) 12 kg'lık ev tüpünü, tüpgaz bayiliği yapan başvuru sahiplerinin alış fiyatından daha düşük bir fiyata sattıkları belirtilmekte ve anılan durumun 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu iddia edilmektedir.

90 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına çeşitli tarihlerde intikal eden başvurular üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri çerçevesinde düzenlenen 26.4.2007 tarih, 2007-1-17/İİ-07-HHÜ sayılı İlk İnceleme Raporu, 27.4.2007 tarih, REK.0.05.00.00-110/75 sayılı Başkanlık Önergesi ile 07-37 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda, şikayet konusu ile ilgili olarak önaraştırma veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikayetlerin reddedilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

LPG'nin, dökme gaz, tüpgaz ve otogaz olmak üzere üç ayrı kullanım şekli bulunmaktadır. Söz konusu ürünler, aynı kaynaktan temin edilen homojen ürünler olmakla birlikte, kullanım alanları, satış yöntemleri ve müşteri talepleri itibarıyla tamamen farklı ürün pazarları oluşturmaktadır. Dosya konusu başvuruların, Milangaz ve Likidgaz'ın tüplü LPG dağıtım alanındaki faaliyetlerine ilişkin olması nedeniyle, ilgili ürün pazarı "*tüplü LPG dağıtım pazarı*" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

110 Tüplü LPG dağıtım pazarında, Türkiye çapında yaygın dağıtım ağına sahip şirketler (Aygaz, Demirören Grubu ve Primagaz Grubu) olduğu gibi, bir veya birkaç ili kapsayan coğrafi alanda faaliyet gösteren çok sayıda (48 kadar) yerel çapta küçük dağıtım şirketi de bulunmaktadır.

Tüplü LPG dağıtımını, büyük oranda mahallelere kadar yayılmış bayiler kanalıyla yapılmaktadır. Söz konusu bayilerin ya da bir veya birkaç ili kapsayan coğrafi alanda faaliyet gösteren yerel çaptaki küçük dağıtım şirketlerinin uygulamaları dikkate alınarak coğrafi pazar daha dar tanımlanabilir. Ancak dosya kapsamındaki şikayetlerin konusu, tüm Türkiye pazarında dağıtım faaliyeti bulunan Demirören Grubu teşebbüslerinin dört farklı ildeki benzer uygulamaları ile ilgilidir. Bu nedenle, 120 ülke çapında faaliyet gösteren teşebbüslerin bayilik oluşturmasının son derece kolay olması da dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları*" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Değerlendirme

Kurum kayıtlarına intikal eden şikayetler incelendiğinde; Milangaz ve Likidgaz'ın başvurularında belirtilen uygulamasının, rekabet hukuku literatüründe yıkıcı fiyatlandırma olarak adlandırılan kötüye kullanma hali olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Yıkıcı fiyatlandırma, gerekli koşulların varlığı halinde 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir rekabet ihlali teşkil edebilmektedir. Bir eylemin Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebilmesi hem söz konusu eylemin uygulayıcısı olan teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda 130 olması şartının, hem de teşebbüsün giriştiği eylemin bir kötüye kullanma hali içermesi şartının bir arada mevcut olmasına bağlıdır.

Kullanım alanları zaman içinde farklılaşma gösteren ve kuruluşundan itibaren tüplü LPG'nin ağırlıkta olduğu LPG sektöründe 90'lı yılların son yarısından itibaren dökme LPG ve otogaz tüketimi de yaygınlaşmaya başlamıştır. Dökme LPG ve otogaz'ın yaygınlaşmasıyla birlikte en yüksek toplam LPG tüketimine 2000 yılında ulaşılmış, bundan sonra LPG tüketimi düşmeye başlamıştır. 2000 yılında otogaz tüketimindeki artış neticesinde toplam LPG tüketimi en yüksek seviyeye ulaşmış, ancak bu yıldan sonra, otogaz talebinin artmasına rağmen, tüplü LPG ve dökme LPG'deki talep düşüşü nedeniyle toplam LPG talebi azalmıştır. 1999 yılında 2.115.000 ton olan 140 Tüplü LPG tüketimi %28'lik düşüşle 2006 yılında 1.520.000 ton'a gerilemiştir. Aygaz projeksiyonlarına göre tüplü LPG tüketiminin her yıl ortalama %6 küçülerek 2011 yılında 1.100.000 ton'a düşmesi beklenmektedir.

LPG piyasasındaki daralmanın temel nedenleri; dökme gaz ve tüplü LPG müşterilerinin doğalgaza geçmesi, elektriğin LPG'ye göre ucuz olması nedeniyle ısınma amaçlı kullanılan katalitik sobaların yerine elektrik ocaklarının veya klimanın kullanılmaya başlaması, su ısıtma amaçlı elektrikli mutfak aletlerinin kullanımının yaygınlaşması, güneş enerjisi sistemlerinin çoğalmasındır. Bu doğrultuda, özellikle doğalgazın yaygınlaşmasıyla dökme ve tüplü LPG talebinin daha da düşmesi beklenmektedir.

150 Dosyadaki bilgilere göre, tüplü LPG pazarında Türkiye çapında yaygın dağıtım ağına sahip şirketler Aygaz, Demirören Grubu ve Primagaz Grubu'dur. Bu şirketler dışında yerel çapta küçük dağıtım şirketleri de bulunmaktadır. Dağıtım şirketleri temin ettikleri LPG'nin alış fiyatının üzerine kendi maliyetlerini ve kar paylarını ekleyerek (şirket marjı) tüplü LPG'yi bayiye satmaktadır. 5307 sayılı LPG Kanunu'nun 10. maddesi gereğince dağıtım şirketlerinin bayilerinin azami satış fiyatlarını da belirlemeleri gerekmektedir. Bu çerçevede dağıtım şirketleri her il için bayilerinin azami satış fiyatlarını belirleyerek EPDK'ya bildirmektedir. Bu bakımdan bayinin katlanacağı maliyetler ve kar payını da içeren azami "bayi marjı" da dağıtım şirketi tarafından belirlenmektedir.

160 Hakim durum, 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, "*Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü*" olarak tanımlanmaktadır. Kanun'un 6. maddesinde ise bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması yasaklanmakta olup, yıkıcı fiyat uygulaması Kanun'un 6. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi çerçevesinde hakim durumun kötüye kullanılması hali olarak ortaya çıkmaktadır.

170 Hakim durumun saptanmasında farklı yaklaşımlar olmakla birlikte, bu konuda kullanılan ölçütler niceliksel ölçütler ve niteliksel ölçütler olmak üzere iki bölüme ayrılabilir. İlgili işletmenin ve rakiplerinin pazar payları niceliksel ve bu şekilde doğrudan sayısal verilerle ölçülememekle birlikte, bir işletmenin hakim durumda olup olmadığına belirlenmesinde dikkate alınan diğer bir kısım ölçütler ise niteliksel ölçütler olarak adlandırılmaktadır. Bir teşebbüsün ilgili ürün pazarında hakim durumda olup olmadığına tespitinde öncelikle dikkate alınan ölçüt teşebbüsün ilgili ürün pazarındaki payı olmakla birlikte; pazar payının hangi seviyede bulunması gerektiğine ilişkin kesin bir yargı bulunmamaktadır.

180 Rekabet hukukunda pazar payına ilişkin olarak farklı değerlendirmeler yapılmakla birlikte, Demirören Grubu'nun tüplü LPG pazarındaki payının %(...) olduğu göz önüne alındığında, bu rakam anılan teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda olamayacağını göstermektedir. Zira anılan pazarda Aygaz yaklaşık %(...), Primagaz Grubu ise %(...) pazar payına sahip bulunmaktadır.

190 Ayrıca şikayet konusu uygulamalar tüplü LPG pazarının mevcut durumdaki yapısından (daralan bir pazar olması) kaynaklanmaktadır. Şöyle ki, bayilerin yanı sıra dağıtım şirketleri de doğrudan tüketiciye satış yapabilmekte ve zayıf konumda oldukları tüketim bölgelerine değişik kampanya veya fiyat indirimleri uygulayarak hem mevcut müşterilerini muhafaza etmek hem de yeni abone kazanmak/transfer etmek yolunu seçebilmektedirler. Ayrıca dağıtım şirketlerinin ülkenin farklı illerinde dolum tesisleri bulunmakta ve dağıtım şirketleri bu sayede, LPG'yi tüplerle taşımak zorunda kalmadan, dolum tesislerinde tüplere doldurarak daha az maliyetle ve ülkenin birçok iline satabilme imkanına sahip olmaktadır. Tüplü LPG pazarındaki bayiler ise,

belirli bir bölgeye yönelik olarak satış yapabilmekte ancak çok uzak mesafelere yönelik satış yapamamaktadırlar. Nakliye maliyetleri, tanıtım ve pazarlamada güçlükler ve tüketicinin bilgi asimetrisi nedeniyle ortaya çıkan bu durum ilçeler arasında ve büyük şehirlerde uzak semtler arasında bayinin satış yapmasını zorlaştırmakta, bu nedenle bayiler belirli bir çevrede müşteri kazanmaya çalışmaktadır. Tüketim noktalarının şehir merkezleri içerisinde ve ilçeler arasında birbirinden ayrılması nedeniyle bu noktalarda dağıtım şirketlerinin pazar payları farklılaşabilmektedir.

200 Daralan bir pazar olması nedeniyle dağıtım şirketleri devamlı satış tonajı ve abone sayısında kayıplar yaşamaktadırlar. Bu kayıpları telafi edebilmek için dağıtım şirketleri rakiplerinin abonelerini ve bayilerini transfer etmek gibi uygulamalarda bulunabilmektedirler. Öte yandan mevcut abonelerin rakipler tarafından transfer edilmesini önleme amacıyla yeni ürünler ve pazarlama teknikleri geliştirdikleri görülmektedir. Ayrıca depozito bedellerinde de şirketlerin değişik uygulamaları olabilmektedir.

210 Yukarıda yer verilen değerlendirmeler çerçevesinde, şikayet edilen teşebbüslerin ilgili pazarda hakim durumda olmamaları nedeniyle anılan uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlali olarak değerlendirilemeyeceği, kaldı ki söz konusu uygulamanın pazarın kendine has özelliklerinden kaynaklanan rekabetçi bir davranış olduğu kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; başvuru konusuna yönelik olarak, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.